

Unik militærhistorisk samling i Gausdal!

Et bolighus i Gausdal, nærmere bestemt Follebu, er hjemmet til en meget spesiell samling av materiell fra andre verdenskrig og frem til i dag. Officersbladet fikk tips om denne unike samlingen, som er såpass omfattende at den er å regne som et museum. Vi tok turen til Follebu!

Container med innhold fra fallskjerm-dropp under annen verdenskrig. Denne containeren ble droppet i Øyerfjellet i Gudbrandsdalen.

Sovjetisk spionutstyr for avfotografering av hemmelige dokumenter.

Fra venstre. Treningsdress brukt i lille Norway, høyt dekorert norsk jagerflyger, Wingcommander ved 23 år, Løytnant i kompani Linge, Sersjant fra NO5. Troop 10. Commando (nordmenn var i denne avdelingen).

Pass og mini-revolver brukt av Blindheim ifm trening av finske fjernopklarings-agenter for oppdrag i Sovjet.

Spesialradiomottager brukt i sikkerhetstjenesten for å finne skjult avlyttingsutstyr.

Høiland viser en heldekkende HF-mottager på størrelse med en sigarettpakke.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

Huset tilhører sivilingeniør og tidligere oberstløytnant Geir Arild Høiland, som tar oss imot på gårdsplassen. Det vi skal få se, er en samling som først og fremst dekker annen verdenskrig med kampene i 1940, motstandsarbeidet, tysk etterretning, samt norsk etterretning før, under og etter okkupasjonen. Sommeren 2012 åpnet Høiland også en ny utstilling med tema «Kald krig». Her er det fokus på etterretning og hemmelige tjenester i den

kalde krigs periode frem til 90-tallet, fra Vest og Øst. Virksomhet som naturligvis er svært lite kjent for folk flest.

Høiland vokste opp på Vestlandet, og Sola flyplass var et spennende område for et barn på 60-tallet. Her ble forsvarsinteressen vekket, men også lysten til å samle på militært utstyr. Det var naturlig at han valgte Forsvaret. Fra 1975 til 2010 rakk Høiland å få med seg Teknisk Fagskole (Forsvaret), Ingeniørhøgskole (Forsvaret), NTH, Forvaltnings-skolen og Stabsskolen. Han har blant annet jobbet ved SBR, DKØ,

FO/I, HFK, FLO/IKT, FKKIS, og har aldri hatt samme stilling i mer enn to år. Og hele tiden har han samlet/kjøpt materiell av interesse.

Det var en opplevelse å få se denne samlingen! I kjelleren var det rom på rom med utstillinger av autentisk materiell som jeg sjelden og aldri har sett før. Selvfølgelig var det uniformer og våpen fra begge sider under krigen og etterkrigstiden, men også spesialutstyr brukt av hjemmefronten, og av «Stay behind grupper» i Norge. Men avlyttings- og spionutstyr fra

krigens dager, og den kalde krigs periode var kanskje det mest spennende og unike med denne samlingen! Hvert rom med eget tema og tidsepoke, og med militærhistorisk kronologi. Med en slik mengde, sjeldenhet og variasjon på materiell og utstyr, er dette det mest spennende «museum» jeg har besøkt. Spesielt er det også at rommene i kjelleren er spesialbygd, flere i betong med tunge ståldører. For samlingen er selvfølgelig svært godt sikret fysisk, med moderne elektronisk overvåking, for her snakker vi om uvurderlige verdier.

Alarmsystemet er direkte knyttet til Politiet. Ved alarm rykker Politiet direkte ut til Høilands bolig.

Å samle slike mengder materiell er en prestasjon i seg selv. Høiland har klart det ved aktivt innkjøp på Ebay, i tillegg til at han etter hvert har fått mye av enkeltpersoner, som ønsker at gjenstander skal tas vare på nettopp i en slik samling som Høiland har. Nå ønsker samleren og «museumsbestyren» seg jagerfly-utstyr, og komplett marinejeger fra den kalde krigen, for å komplettere utstillingen.

Bildene med bildetekster forteller det meste om den utrolige samlingen, men jeg ønsker likevel å nevne spesielt akvarellen til general Fleischer (se bilde m/forklaring), E-tjenestens radio- og avlyttingsutstyr, samt en original tungtvanns-kjele fra Vemork, som befinner seg hos Høiland. Dette er svært spesielle klenodier. Høiland velger selv hvem han tar imot besøk av, men holder gjerne foredrag om sin samling.

Høiland har besøk fra Officersbladet og fra Jørstadmoen i inngangsparti til «kald krig» utstillingen, med norsk og sovjetisk grensestolpe. Norsk grensejeger med tidsriktig utrustning. Radorack fra E-tjenesten, med utstyr for signal-etterretning.

Akvarellmalt tresnitt av Læigastind

Tre-relieff/akvarell lagd av General Carl Gustav Fleischer. Viser kampene ved Narvik mai 1940.

Tresnittet er akvarell malt i farger, har utvendige mål 22,8 cm * 17,5 cm og er merket "LÆIGASTIND PRIMO MAI 1940". Bildet viser Læigastind fremstilt som en kjempe med et stort arisk hode og med muskuløse armer. 7. feltbrigade/6. Divisjon, som fra en utgangsstilling langs foten av Læigastind, hadde som oppdrag å nedkjempes tyske styrker i området fjellryggen opp mot- og på Læigastind. Angrepet startet 2. mai 1940. De norske styrker møtte massiv tysk motstand. Kampene var meget harde, og varte helt til 7. mai da norske styrker hadde nedkjempet fiendtlige styrker langs ryggen og på toppen av Læigastind.

6. Divisjon var ledet av generalmajor C. G. Fleischer, som var regnet som en meget dyktig og erfaren feltoffiser. De norske styrkers innsats ved Læigastind har nok gjort stort inntrykk på generalen, siden han senere i krigen under tjenestegjøring i Canada, laget dette bildet. Fleischer hadde som hobby å male akvareller. Jeg vurderer malingen av bildet som et større kunstnerisk resultat enn utskjæringen. Min stedbestedefar general Karl Eriksen som var Forsvarsattache i Canada, fikk dette bildet av Fleischer. Jeg har senere overtatt det. Min stedbestedemor fortalte meg at dette var laget av generalmajor Fleischer.

Kerstin Falkenberg Pedersen